

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egyívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. nép-
oktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért
minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknel:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... » 16.— | nyolczad oldal » 4.—

A díjak előre be kellendők a Szent-István-Társulathoz.

Az ifjúsági egyesületek és a tanítók.

Elmúlt az iskolai év örömeivel és viszontagságaival ismét.

Tanító, tanítvány egyaránt pihennek, de csak azért, hogy följúhódott erővel készüljenek a jövő tanévre.

Az idő ugyanis nem áll meg. A múlt helyet ad azonnal a jelennek, a mely ismét figyelmet a jövőre.

Tudvalevő dolog, hogy ma a néptanító a változott pedagógiai követelmények hatása alatt nagyon is igénybe van véve, majd minden ideje kimerve, kiszabva, már t. i. azoknál, kik fenséges hivatásuk magaslátán állva, annak minden füzisát lelkiismeretesen be is töltik.

Az is ismeretes dolog, hogy a tanítók legnagyobb része az iskola falain kívül oly szép társadalmi tevékenységet fejt ki, a mely tevékenységnek áldásos gyümölcseit már most is élvezhetjük, a melyek később még jobban érezhetőbbekké lesznek.

Van egy szép társadalmi működés, a melyről itt röviden szót akarunk ejteni s a mely nem mindenütt karoltatott föl oly ügyszeretettel és buzgósággal, mint annak magasztossága és hordereje megkívánná.

Értem itt az ifjúsági egyesületeket.

Tudjuk, hogy ilyenmü egyesületek fölállítását elrendelte a közoktatásügyi kormány, sürgette a III. kath. kongresszus s a kath. körök országos szövetsége készséggel szolgál minden néven nevezendő fölvilágosítással, még a legesekélyebb dologban is.

Kezdetben szépen indult ezen egyesületek megalakítása. Majd tespedés állott be itt is, mint sok más életbevágó ügynél szokott nálunk történni, mert a nembánomság s a szalmatüzlökösedés átka a magyarnak, s sírját ásta meg már sok életrevaló, üdvös eszmének.

Pedig ezen egyesületekre nagy szükség van!

Ne gondolja senki, hogy ebben a szociális-

tikus világban csak az iparos- és a gyári munkásosztály van telítve a szociáldemokraták maszlagos tanaival!

Korántsem!

Bokányiek, Goldnerék és a többiek gondoskodnak arról is, hogy a föld népét is boldogítsák tanaikkal.

A rossz dolog pedig hamar terjed, ezt tapasztalásból tudhatjuk, s azt is, hogy a szociáldemokraták természetesen dolgoznak. Fölforgatási törekvéseiknek jelei itt-ott mutatkoznak már a föld népénél is.

Ennek meggátlására okvetlenül szükségesek az ifjúsági egyesületek.

A magyar kath. tanítósg mindig fennen lobogtatja azt a zászlót, a melynek elővitele mellett hazánk közművelődése fejlődött, izmosodott.

A magyar kath. tanítósg társadalmi tevékenységének igen sokat köszönhet az Egyház és a haza.

A magyar kath. tanítósg mindig fölismerte az idők parancsolta szükségleteket s ezeknek megfelelőleg irányította társadalmi tevékenységét.

A jelen idők követelménye az ifjúsági egyesületek fölállításása.

Hisszük, hogy ebben sem fog hátramaradni a kath. tanítósg a közművelődés többi tényezői mellett nemcsak, hanem e téren is derekasan kivészi a munkából a maga részét!

A jövő munkássága tehát ebben öszpontosuljon s a kath. tanítósg ezen munkálkodásával is bizonyítsa be hivatásszeretét, rátermettségét, a mint azt oly sok — Egyházunkat és hazánkat egyaránt érdeklő — dologban már oly sok esetben bebizonyította!

Halimba.

Dr. Kozma Kálmán.

A kath. iskola védelme.

Sokszor és sokat beszélünk és tanácskozunk arról, hogyan volna lehetséges a kath. népiskolák fönmaradását és korszerű fejlesztését anyagi

eszközökkel is biztosítani; ennek a fontos problémának megoldását adja a rozsnyói alesperesi kerület következő fölhívása:

Főtisztelendő Esperes Ur!

Krisztusban szeretett Testvérek!

A rozsnyói alesperesi kerületnek Pelsőczön tartott tavaszi gyűlése határozatilag mondotta ki, miszerint jelen fölhívásunkat egyházmegyénk minden alesperesi kerületének megküldi.

A rozsnyói alesperesi kerület Dobsinán 1902 szeptember hó 30-án tartott gyűlésén lelkes örömmel szemlélte a magyar katolikus társadalom öntudatra ébredésének hajnalhasadását. Üsodálattal eltelve bánta azt a nagy horderejű országos munkásságot, mely míg egyrészt a mai sivar életben a természetfölötti életrend magasztos elvein tanít lelkesedni, másrészt a katolikus társadalmi élet minden vonalán nagy-szerű akeziót indít.

A magyar katolikus társadalom újjászületésének szolgálatában álló eme nagyfontosságú eszmék lelkes szemlélése közepette a kerületi papság szeme a katolikus népiskolákon akadt meg. Szentegyházunk iránt való rajongó szeretetünk egész melegevel, törbetetlen ragaszkodásunk szenvedélyes hűségével, komoly aggodalmak között tárgyaltuk iskoláink ügyét. Mi felünk és pedig nagyon felünk a magát felekezeti-külföldinek valló államnak tanítóinkat ravasz furfanggal dedelgető kezétől. Szívesen hozunk áldozatot főiskolai internátusokra is, de ha népiskoláinkat megmenthetjük: életünket és vérünket is készek vagyunk föláldozni.

A kerület papsága miután már gavallérosan lelizette a szeretet adóját minden irányban, még 73 koronát gyűjtött össze és kéri az elnökséget, hogy ezen összeget a már létező egyházmegyei tanügyi alapra küldje, amiaz alapra, a melynek czélja iskoláink felekezeti jellegének megóvása legyen.

A vagyonos katolikus egyháznak össze kell gyűjtenie ily alapot és ha nincs honnan, a szegény lelkészkedő alpapság véres fillérjeiből kerüljön elő.

Es ha az állam ezt is elvonná valamikor, úgy megmarad az a dicsőségteljes öntudat, hogy mindent megtettünk iskoláink megmentésére.

Főtisztelendő Testvérek! A rozsnyói kerület papsága most vázolt gondolkodását és cselekedetét egyházmegyénk fenkölt gondolkozású főpásztorá a legmelegebb meglegedéssel fogadta s azon óhajának adott kifejezést, «vajha egyházmegyémm többi kerülete is hasonlóképen cselekednek».

Mi folytatjuk a gyűjtést s kérve kérjük a főtisztelendő kerületeket, segítsenek alulról fölfelé közvéleményt csinálni, közvéleményt, mely óriási súlyával kényszeríteni fogja a magyar katolikus társadalmat arra, hogy nagy áldozatok árán is mentse meg a katolikus iskolákat.

A tantervjavaslatához.

(Folytatás.)

Földrajz.

Az alaki és tárgyi czel meg van ugyan határozva főbb vonásaiban, de hogy mikép közelíthető meg, arra nézve a javaslat semmiféle utasítást sem ad, pedig a legfőbb irányelveket *hangsúlyozva* kell az anyagot megadni. Pl. A földrajz tanításában főszólyt fektetünk a föld felületi, természeti viszonyaira s a földrajz tárgyainak egymásra való vonatkoztatására. Így a tanuló majd igazán megismeri a tanítás tárgyát: észreveszi a hegy, sík és víz; éghajlat, termények, lakók és foglalkozás közt való összefüggést.

A tanító előadása legyen vonzó s ölelje föl a fönt jelzett menetben következtetőleg jelmez, a mi az ismertetés alá vett résznek jellegét, sajátosságait, természeti szépségeit, ritkaságait, nevezetességeit stb. domborítja ki, hogy azt a tanulók lelki szemek előtt megelevenedni lássák s így az illető vidékről helyes képet szerezzenek. E munkálkodásában az egyes vidékek, dolgok hű képei, festményei nagy segítségére vannak a tanítónak. Ily képek, gyűjtemények beszerzése — hol ezek még nem voltak — szorgalmazandó.

A tanítás alakjául, a hol csak lehet, a *természeti dolgoknak való, közvetlen szemléletét* kell alkalmazni. Az igaz, hogy ezt legtöbbször csak a lakóhely ismertetésénél vehetjük elő. A többit közvetlenül szemléltetni a legtöbbször nem is lehet. A lakóhely tanításánál azonban — epen erre való tekintetből — annál behatóbb legyen az. Azért ösztönözzük tanítványainkat e dolgok vizsgálódására, tegyünk velük e czelből kirándulásokkat, hogy igazán megismerjék a látottakat s ezek nyomán a későbbi fokon a közvetlenül nem is lehet. A látottaknak alaprajzát égtájuk és kisebbitett mérték segélyével, a tanulók közreműködése mellett előállítjuk. Előállítjuk pedig az iskolaszobának, iskolateleknek, a közvetlen környezetnek, a községnek s végül a környéknek alaprajzait. E rajzokból ismeri és tanulja meg fölfogni, megérteni a térképet. A tanuló tehát a szemléltetn kezd; ezt megtanulja térképre rajzolni s végül a kész térképet olvassa, róla a valóságot elképzeli.

Csak így fogja e tárgy az «észlelő tehetséget fejleszteni, ösztönözni; az értelmet, emlékezetet élesíteni, erősíteni, a természet szépségei iránt való érzéket fölébreszteni, növelni, a képzeletnek egészséges tápot nyújtani» s Isten mindenhatóságát, bölcsességét igazán éreztetni.

Az anyagelrendezésnek is az itt előadottakhoz kell alkalmazkodnia. A javaslat párhuzamos tanmenetben, de nagyon kivonatossan sorolja föl az anyagot. Ezt nem ártana teljesebbé tenni. Mindvégig synthetikusan halad, a mi nem helyes, mert nem természetes. A kiindulás a lakóhely-

tel annak környékéig okvetlen így rendezendő: ennek bevégeztével azonban az ország fogalmát kell megadni s erről haladjunk a megye és járás fogalmára, mert előbb volt ország s csak azután a megye s legvégül a járás. Ez a természetes fejlődés. Ha már a környéken túl levő anyag ismertetésénél a térképekre vagyunk utalva, miért legyen ez egy mesterséges, talán ideiglenes tartó határok közé szorított rész, mikor egy természetes határokkal, földalakulással bíró, összefüggő rész fölfogatása, ismertetése jóval halásabb, erősebb, maradandóbb nyomokat hagy maga után. Nem akarom én a megyét teljesen kihagyni a számításból, csak háttérbe szorítani, mert valójában oda való és nem az első helyre.

A javaslat nem említi meg a beszéd- és értelemgyakorlat alapján szerzett földrajzi alapelvű fogalmak összefoglalását, kibővítését, rendezését; pedig ez nem fölösleges, sőt inkább nagyon alkalmas arra, hogy a *népiskolai tantárnyak egy-egy tanterv kidolgozásának* elvét megvilágítsa s ezzel az egész nevelőtanítás sikerét előmozdítsa.

Történelem.

E tárgy fontossága sines eléggé kifejtve. Hat mondatban végez vele a javaslat. Pedig a történettanítás jelentőségét bőven meg kell világítani. Ha már *gyakorlati szempontból* elégnék találjuk is a javaslat által nyújtottat, de az ennél hasonlíthatatlanul fontosabb politikai és pedagógiai szempontok ilyen csekély méltatásával sehogyan sem békülhetünk ki. Az alábbiakban közlöm ama, nézetem szerint nélkülözhetlenül szükségeseket, a miknek fölvételét javaslom. Ezek a következők:

Ország-világ esodálta halhatatlan hőseink, valamint egész nemzetünk multjának megismeretésevel szeretetessük meg a hont és nemzetet annyira, hogy annak minden polgára — bármily nyelven beszéljen is — büszkén azonosítsa magát a magyarral, hogy mindenkor szívetlenséggel ne csak magyarnak vallja magát, de tántoríthatatlan, élete fogytáig magyarul érezzen és utódjait is ily szellemben nevelje. Így fogja a történelem a magyar nemzeti öntudatot, a hazaszeretetet, a nemzetszeretetet, e esodákat teremtő tüzet fölgynitani, olthatatlan örök lánggá fejleszteni; utaljunk reá a szabad nemzeti intézmények kivívására és föntartására, megkövetelt számtalan erőfeszítésre és véráldozatra; utaljunk a közakarat és közérdeknek az egyéni akarat és érdek fölött való föltétlenül szükséges elsőségére. Így tanítva, a történelem elő fogja idem a szabadsághoz való erős ragaszkodást, valamint a törvények és felsőbbség iránt való engedelmességet és tisztetletet. Ez a nemzeti, politikai szempont, a mire a javaslat semmi súlyt sem fektet.

De a történettanítás föladata ezekben még nincs kimerítve. Hátra van a legfontosabb az összes lelki tehetségek fejlesztésére irányuló hatásának kellő méltatása. A tanító a történet

elmondásakor ejtse gondolkodóba tanítványait, vezesse figyelmüket az események szülőkaira; ezeket rendezze úgy, hogy belőlük a tanulókkal általános törvényeket vonhasson el. Így eljárásal nemcsak az emlékezetet, de az értelmet is képezni fogja. Továbbá előadásában tüntesse föl, emelje ki, szerettesse meg, tegye tanítványainak követendő eszményképévé a magas, tisztos, nemes, önzetlen törekvéseket s utáltassa meg mindazt, a mi aljas. Így fogja nemesíteni a szívet, jóra irányítani az akaratot, képezni a jellemet. Mutasson reá, egyesek és népek sorsánál, a jó és rossz eszelekedetek következményeiben Isten kezére. Így igen becses anyagot fog e tárgy nyújtani a vallásosság emelésére, mert Isten félelmét, esodátát kelti föl s szeretetét növeli a gyermek lelkében. Ezekben kell körvonalazni a történettanítás első és legfőbb szempontját, pedagógiai jelentőségét.

Az anyagkiválasztás is hiányos a javaslatban. Így pl. az előkészítő történeti oktatásnál teljesen kimaradtak a hún és magyar ősmondák s a királymondakör, a mi pedig okvetlen pótolandó. A tulajdonképi történeti oktatásnál viszont a művelődéstörténet tanítására nincs sehol semmi utalás, sem külön anyag megjelölve nincs. A leánynevelődek igényeire semmi tekintetet nem hangsúlyoz. A világtörténelem korszakot alkotó, bennünket közelebről érdeklő föbb eseményeiből egy-egy pont — igaz, hogy édes-kéves, de mégis csak valami — nagyon helyesen fölvett. De már ama módszertani elv nincs eléggé hangsúlyozva, mely szerint az V. osztályban a a biográfia, a VI.-ban pedig inkább a chronologikus eljárás az irányadó. Pedig ezt sem árt hangsúlyozni; lám a javaslat sem méltatta kellő figyelemre.

Alkotmánytan.

A javaslatban megjelölt ezélnak a valódi alkotmányos szellem elérésének eszközéül szükségesnek látom megjelölni az összhangzó alkotmányos iskolai nevelést; vele kifejleszteni az összetartozás érzetét s a közügyek iránti szeretetet. A tárgy tanításánál ne száraz meghatározásokkal gyötörjük tanítványainkat, hanem példázatokkal, elbeszélésekkel tegyük fölfoghatóvá azt. «A mit csak lehet, a maga történeti kifejlődésében mutassunk be. A régi állapotoknak szokatlan módon kifejtendő gyalogságai rávezetik majd a tanulókat a mai fökéletesebb formák megértésére.» — Az anyagkijelölésénél csakis a mindenkire egyformán szükséges ismeretek találtak helyet, de a szintén igen fontos, különböző életmód, foglalkozás által megkivánt külön helyi anyag fölelésére nincs sehol sem utalás. E tekintetben teljes tájékozatlanságban hagyná a javaslat a tanítókat.

Az énektanítás.

Nem ártana a szöveg és dallamnak megfelelő ézésre, tiszta előadásra, valamint egyes óvó-

intézkedésekre vonatkozó utasítással a tantervet bővitem.

Számolás és mérés.

A javaslat nagyon szükséges. A formális és materialis ezelt megjelölés ugyan, igaz, hogy ezt csak néhány szóval de egyebet nem találunk általában. Mily máskegy domborodnék ki a ezelt a tanítók előtt, ha azt pl. Pethees követhető szavai-val megtoldanók: «A számtanítás szoktassa a tanulókat, hogy minden dolgukat meggondolással, figyelemmel és belátással végezzék; a komoly munkával párosult takarékossgot szeressék, szenvedélyeiken uralkodjanak s akaratukat az ész aralma alá helyezze».

A népiskola e legfontosabb tárgyának egyike valóban megérdemli, hogy bővebben foglalkozzunk vele. Így ki kellene terjeszkedni a fej- és jegyszámolás közti különbségre, hogy a lelket annyira lenyugózó fejben való jegyszámolást ki-küszöböltessük s helyébe a lelki tehetőségeket fejlesztő igazi fejszámolást juttathassuk érvényre. A jegyszámolásnak pedig az eddig legtöbb helyen divott, a fejszámolással semmi összefüggésben sem álló, értelmetlen, gépies voltát cseréljük föl a tudatos jegyszámolással. Hogy e ezeltől mindig és mindenkor a fejszámolásból induljunk ki; hogy tanításunk legyen a tizes számrendszer természetének megfelelő; hogy mind egész anyagában mind pedig az egyes osztályok és órák anyagában, legyen fokozatos. Továbbá, hogy a meghatározásokkal ne sokat bajlódjunk; hogy «a számtani fogalmakat folytonos szemléletből sajátítsák el tanulóink; hogy ítéleteiket ezekből maguk alkossák meg», azaz ne nyujtsunk szabályokat azért, hogy ezek segítségével fejtsessük meg a feladatot, hanem a feladatok megoldási módjából találtsuk ki a heurisztikai tanak igénybevételével magukkal a tanulókkal a szabályt, mely így eljárásuknak összegező-évé válik. «A tanító ügyeljen arra, hogy a tanuló felelettel mindig gondolkodás törvényeinek megfelelőek legyenek»; ne engedje meg a tényezők fölcserelését; tegyen különbséget a befoglalás és a részekre osztás között; ne kérdezzen soha a műveletre s ne engedjen meg soha ily helytelen feletet: «megtudom az összeadás vagy kivonás stb. által». Peldái igazak legyenek és vetessenek a többi tantárgyak köréne már elsajátított anyagáról. Így fogja majd hatalmasan fejleszteni a számolás az értelmet.

Az eddig elmondottak inkább az alaki ezelt segítik elő. A midőn pedig megtanítjuk tanítványainkat a biztos és gyors számolásra, valamint szerzett ismereteiknek önálló helyes alkalmazására, akkor inkább a materialis ezelt állítjuk előtérbe. «A tudatos, biztos számítást az elegendő szemléltetés, ismétlés és gyakorlással, a helyes alkalmazást pedig a közeletből merített gyakorlati feladatokkal érhetjük el.» Azért ne nagy számokkal (százvezek, milliók), hanem minél kisebb, a gyakorlati élettel igazolt számok-

kal végezzessük a műveleteket; ne számoltassunk nevezetlen számokkal stb. — A méréstant pedig semmi esetre se tanítsuk külön tárgy gyanánt, hanem mindig a számtannal karöltve, az egyes megfelelő műveleteknél beleszővőtten. Ennek kifolyasaként tehát természetesen mindaz áll a mertanra vonatkozólag is, a mit eddig a számtanról megjegyezni helyén valónak találtam.

A tanítás menete, az anyagnak osztályonként való kijelölése sem nyujt elegendő biztosítékok annak helyes keresztülvitelére. Nézetem szerint nagyobb részletezésre van szükség. Ezt az alábbiakhoz hasonlóan vélném megállapítandónak.

I. osztály. Egytől tizig es feltől a tizedrészekig. E körben hozzáadás, elvevés, számsorképzés, többszőrözés, befoglalás, részekre osztás, *fejből* és pedig az egészekkel tüzetesen, a részekkel azonban csak a tanuló fölfogó erejéhez mérten. E számjegyek s a fejből számított példáknek az eredményvel együtt való leírása. Pl. $3+2=5$, $3 \times 1 \frac{1}{2} = 4 \frac{1}{2}$ stb. A fél vagyis kettedrésznel a liter, felliter; kalmármérleg, kilo, félkilo; a méter, fél-méter s velök a mérés gyakorlása. A papírmértékből az iv, feliv. A pénzektől a két- és egy-fülleres, mint fele az előbbinek. A rész és egész. A hét és hetedrészektől az időszámításból a hét napjü mint időrészek. A tiz és tizedrészeknél a méter és deciméter; a liter és deciliter; a füzet és iv; a 10 es egyfülleres mint tizedrészek.

Ha a gyermekek e körben ügyesen számolnak, akkor fölvehetjük még a következőket, mint oly dolgokat, melyek a II. osztály anyagát előkészítik. Az egyesek, tízesek fogalma, értéke, helye, leírása. A tízesek és egyesek összetevése: számlálás, hozzáadás egyesével százig. Szétbontása a számoknak tízesek és egyesekre. Ezek alapján számjegyírás helyi értékkel százig.

A legnagyobb súly a tárgyszámolásra fordítandó.

(Folytatása következik.)

A főző és háztartási iskola Berlinben.

Ezen iskolák ezeltja, hat hónap alatt a tan-köteles koron túl levő leányokat a főzésre és háztartásra tanítani. Ezen iskolák úgy nevelik a leányokat, hogy: egy kis háztartás teendőit megismerjék, s kevés móddal izletes és táplálékony ebédet főzni tudjanak és hogy belőlük jóravalo háziasszonyok váljanak. A tapasztalás igazolja, hogy a kitűzött ezelt elérték és hogy ezen iskolák áldásosan működnek.

Ha a leányok csak három hónapig járnak ezen iskolába, bizonyítványt nem kapnak. Az előadás reggel nyolcz órakor kezdődik és eltart délutáni három óráig.

A növendékek három márka beiratási díjat és hetenkint egy márka tandíjat fizetnek; az ebédet ingyen kapják. A tanfolyam befejezésével gyakorlati vizsgálatot tesznek. Legfőljebb 63 tanuló

vásznok föl. A növendékek által elkészített ebéd egyeseknek 30 fillerbe, előfizetőknek naponként 25 fillerbe kerül.

Az oktatást egy tanítónő teljesíti, kinek 600 marka fizetése és étkezési joga van.

Az iskola magamagát tartja fenn, nemcsak a folyó kiadásokra, hanem a tanítónő fizetésére és a házbérre nézve is.

Az iskolák megtakarításokat mutatnak föl és idegen segítségre nem szorulnak.

Az elmúlt iskolai évben volt az I. iskolában 49, a II. iskolában 46, a III. iskolában 63, a IV. iskolában 43 növendék; a legtöbb közöttük a 14—20 éves korban lévő. A háztartási iskolák növendékanyaga legtöbbszörre napszámosok, munkások, kézművesek és kisebb hivatalnokok leányai. Bepjáró étkező volt az I. és II. osztályban naponként 100, a III. és IV. osztályban körülbelül naponként 70—80. Az étkezők: munkásnők a közeli gyárakból, elárúsítónők, vasalónők és előkelő magányosan álló nők voltak.

Az intézménynek nagy jövőt jósolnak. A császár és császárné nevenapján az intézmény nagyobb pénzsegélyben részesült.

Egy ilyen iskola beruházási költsége 1500—2000 marka, a házbér évenként 700—800 marka.

Hiesberger Antal.

KÜLFÖLDI TANÜGY.

A gyengeelméjű gyermekek külön oktatása felé világszerte fordul a közfigyelem. A német tanítóknak, mint már alkalmilag megírtuk, erre nézve külön egyletük van, a mely évenként különböző városokban tart közgyűléseket, hogy az érdeklődést az ügy iránt felhívja. S immár Olaszországban is megindult a mozgalom. A szép lombardiai főváros: *Milánó* a kezdeményező, a hol *Medea* tanító az ügy apostola s akként véli a dolgot megoldhatónak, hogy néhány nagyobb elemi iskola mellé külön osztályokat létesítsenek, a hol csak gyengeelméjű gyermekeket oktatnának. Elsősorban azonban szükség volna a szülők belátására, a kik nagyon nehezen ismerik el edes esemetéik gyengeelméjűségét. S tényleg az a körülmény mindenütt legfőbb akadály a minden téren, úgy itt is a találékony keresztény szeretet megelőzte a modern pedagógiát. A pap *Casanova* a maga kezdeményezéséből ugyanis már több év óta alapított olyan intézetet ugyancsak Milánóban gyengeelméjű gyermekek számára. Az intézet csak elemi osztályokkal van ellátva, de az ő érdeme, hogy erre az ügyre terelte a közfigyelmet. A fáradhatatlan *Casanova* még most is nagyrészt alamizsna és könyöradományokból tartja fenn intézetét. *Medea* megfigyelte benne az oktatás módszerét s nem szűnik magasztalni azt a keresztény emberbarátot, eljárását követendő például mutatva föl hasonló intézetek számára, a melyeket Milánóban a községi elemi

iskolákkal kapcsolatban fognak létesíteni a jövő tanévtől kezdve. *Casanova* intézete *szent Vinczéről*, a gyermekbarátról van elnevezve.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Pályázat az érseki óvónőképző-intézetbe. A zombori érseki óvónőképző-intézetben az 1903—1904-iki tanévre a félévelti vizsgálatok július hó 1-én eszközölhetnek. Felvevőnek oly tisztességes előéletű, egészséges, éptestű, tiszta hanggal és jó zenei hallással bíró nők, kik 14-ik életévüket betöltötték és polgári vagy felsőbb leányiskola IV., vagy felső népiskola II. osztályát jó sikerrel végezték, vagy a megfelelő tananyagból jó eredményivel félévelti vizsgálatot tesznek. A félévelti szorgalmazó kérvények születési, iskolai (a legutóbbi tanévről), orvosi és védőmóltást igazoló bizonyítványval és ha a folyamodó a megelőző tanévben iskolába nem járt, érkelesi bizonyítványval is felszerelve és hozzájárulva az intézet igazgatósnál benyújtandók. Július 1-én a folyamodók személyesen tartoznak megjelenni az intézetben külön felszólítás nélkül. A féléveltről a folyamodók idejében értesítve lesznek. A bírási díj: 20 kor., és minden magánvizsgálat díja 40 kor. A képző-intézetrel kapcsolatos internátusban a növendékek 392 korona évi díj mellett teljes ellátást nyernek. Vidéki növendékeknek csak kivételesen és kellőleg indokolt esetekben enged meg az igazgatóság a künlakást. Ingyenes helyek nincsenek. Kaloosa, 1903 június 15.

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanítógyűlés. A Szombathely-egyházmezei róm. kath. tanítótestület letényei köre tavaszi rendez. körgyűlést május hó 27-én Sziesi-Szigeten tartotta meg. Nemes István tótszerdahelyi tanító, körelnök megnyitó beszédében a tanítók fizetésrendezési mozgalomára mutat rá, melyből hiányoztatja az egységes összetartást. Hörváth László szécsiszigeti kántortanító a kamatszámításról tartott sikerült gyakorlati tanítást s utána Peintler Géza kerkaszentmiklósi helyettes tanító a földrajzi alapfogalmakat ismertette. Hörváth István középiskolai tanárjelölt, kerkaszentmiklósi helyettes tanító «Nevelőbölcséleti fejtegetés» című, nagy tudással megírt dolgozatát olvassa föl. Folyvasó utal az újabb kor filozófusaira, kik az embert, mint tökéletesebb állatot akarják nevelni. Ennek kapcsán keresi az ember és állatok közti hasonlatokat és különbségeket. Erző, ismerő és akaró tehetséget fedez föl az állati élet nyilvánulásából, de nem találja meg azokban azokat a lelki erőket, melyek az embert a teremtés koronájára teszik. Az egyesület jegyzője kihirdeti a megyés püspök úr ő méltóságának «Hogyan lehet leghelyesebben tárgyalni a népiskolában az alkoholizmussal járó veszélyeket?» című pályatételt. Reisl Paula oltárai tanítónő «Visszaemlékezés olaszországi utamra» című, nagy gondal megírt dolgozatát olvassa föl. Gyűlés után a kör elnöke melegen üdvözlöi Tóth János szécsiszigeti plébánost, kerületi esperest, majd kijelenti, hogy a körgyűlés szeretetének bizalmának jeléül és tanügyi érdemeinek elismeréséül ajándéktárggyal kedveskedett. Elnök szavai után Gaál János kerkaszentmiklósi plébános felkesz beszéd kíséretében adja át a vörös ezimrózst, a kör ajándékát.

Tanítók gyűlése. Az «*Ersekújvár-vidéki róm. kath. tanító-egyesület vág-sellyei köre*» I. é. máj. 6-án tartotta meg évi közgyűlést Vág-Sellyén. A gyűlést megelőzőleg szentmise volt. A gyűlést Kovács István elnöki beszéde nyitotta meg, melyben chronologiai sorrendben emlékezett meg a kört közelről érdeklő eseményekről. Az elővisszadap javára gyűjtött múlt évi tagsági díjak beküldéséről számolt el s egyúttal kérte a kör tagjait, hogy kitartók legyenek a díjak befizetésében. Jelentette továbbá, hogy a *Szent-István-Társulat igazgatóságának közönlét mondott a múlt gyűlésen kiosztott tankönyvpéldányokért.* Majd Tóth József kelő szakértelemmel előadott gyakor-

lati tanítása kötötto le a tagok figyelmét. A központi bizottság által megállapított munkaterv előadó voltak. 1. A tanítógyűlés újraszervezéséről *Péter József* tartott szakavatott előadást. A körgyűlés abban állapodott meg, hogy szükségesnek jónak látja az egyházmegyei szervezkedést, de a jelenlegi körök fenntartásával. Az egyházmegyei gyűlésen minden egyházmegyei tanító egyenjogú, szavazattal bíró tag, tehát nem képviselői alapon álló képviselő legyen. 2. A hitvallásos és közsegt. tanítók tisztségére nézve a körgyűlés elfogadta az ehők ama javaslatát, hogy csatlakozzunk a Kath. Tanítók Országos Egyesületéhez és a M. O. T. O. Bizottsága javaslatahoz. 3. Az irádalmi tanítók körpölkéjére nézve elfogadta a körgyűlés *Antal* kártárs ama indítványát, hogy ezen iskolák tanítói más iskolák tanítóival hasonló albanásban részesüljenek. 4. A tanítómunkáról *Péter József* indítványára a kör leköszöndéssel kimondotta, hogy a kör tanítóiban minden iskolában ezen módszer szerint tanítottak s ezzel mindmennyis szívesen értek el annak általános elterjedését hazánkban tartja. 5. *János Ferencz* ismertezte az általa és közsegt. iskolák számára kiadott utasítást. A körgyűlés a kath. iskoláknak megteleb az általa iskoláknak hasonló utasítást óhajt az egyházi hatóságok közreműködésével. Jelenlegi körhöz *Péter József* választott meg. Végül az ehők nélegén emlékszik meg *János* volt körületi esperes tanfelügyelőről, s említi a következőket. Több éve már, hogy a boldogult Ertekezési életének irádalmait jeltelen sírjában pihen. Nemes sorsja, ki a mozgaltas jelt maradóbb angától helyezni sírjára. Mi, a kör tanítói, a kik ereztük a boldogult szíveink nelegét, a kik merítettünk tudásának és borsáradat, a kik bőven részesültünk előzetekesérfőben, megmagyarázunk poltelunk annak sírját, a ki még elő nem tudott megosztani másokkal, ki után egyéb emlékek nem maradnak, mint jeltől. Kártársak! Adjuk látható jelt is kögyűlésen halandnak, rakjuk össze filereinket, tisztelettel ossza a boldogultnak valaszt a nekünk nyitott kérésből, indítsunk gyűlést volt jó tanfelügyelőnk sírjához, mely, ha szerény lesz is, hirdetni fogja sohasem felelháradat. A tanítóság föllángoló szeretete nyilvánul meg a már sírjában pihenő iránt: mert egy pillanattal 116 korom gyűlt össze a jelenvolt tanítók részéről. Fülkerjük azon kártársakat, kik a gyűlésthez bezzapradni óhajtának, adományokkal szíveskedjenek *Thóris Király* vagyonos tanítóhoz, mint a kör pénzfelosztáshoz fordulni. A tásági díjak bezzetésé után a helybők nagyvondóglóbe vonult a társaság, hol az izletos közegedtet bezzszontókkal bizzszerezték. Nagys. *Lévay Antal* a kath. tanítókarra, mint a mely személyes tapasztalatát szerént is hivatása magasztán áll, mondja határos, a tanító szíveinek jól eső beszédét. Nyomban felelt erre a kör élők *Kovács István*, jelezvén, hogyha nem szant is a tanítóság különös halára, de az elismerés jól esik, különösen, ha az oly érdemes egyezés részéről jelt, mint nagys. *Lévay Antal* úr, *Lévay* jelti *Köves* tásasági plebanos, szellemes toasztban a szív és az észről beszélt. *Moray Lipót* esperes-tanfelügyelő a tanítótestület boldogtájára emek poharát, *James Ferencz* vágkártyán plebanos a körgyűlés előadóit élteti stb. A társaság kedélyesen töltvén együtt a delótant is s azon általános bennomással osztott szót, hogy a mai gyűlés a mely tanúságos és hasznos, ép oly élvezetes is volt. *Vág-Király* május 12. *Tóth József* tanító.

Tanítógyűlés. A «Kiskomáromi» róm. kath. tanító kör május hó 28-án tartotta évi rendes közgyűlését Kis-Komáromban, élőkön *Jak József* zalamboki esperes-plebanos, egyházkörei tanfelügyelő úrral. A gyűlés szentmise halgatással vette kezdetét. Szentmise után a tagok az iskola egyik tantermebe vonultak, a hol *Szabó Lajos* élök rövid beszédével megnyitotta a gyűlést. Megemlékezett *H. Vilmos* császárnak Aachenben mondott óme szavairól: «Nincs nyugtom, míg országomat, népeimet a kereszt alá nem helyezem». Egy protestáns fejedeleme — ugymond — így nyilatkozik, belátva, hogy egyedül a keresztbe s ezzel együtt edvözítők tanításához való törhetetlen ragaszkodás biztositja a nemzetek jeltét, ez erősít meg veszély idején s ez ad irt sajjó

sebeinkre. Ezzel szemben mit látunk?! Mg a protestánsok a kereszt oltalma alá menekülnek, addig a katolikusok, az ugynevezett fővilágosultak, elfordulnak től, gúnytárgyává teszik s táplálják az emberek lelkét azon lassu méreggel, a mely veszélyezteteti nemzeti létünket s a mi legfőbb, teszik a lelket a gonosz zsákmányává. Kedves pályatársak! — folytatja — munkálkodjunk kitartó szorgalommal, csepegtessük a fogékony gyermek szívébe az Isten és felebarátunk iránti szeretetet. Tűzzük föl működésünk zászlajára a szent kereszt jeltét, hiszen már Nagy Konstantin római császárnak kijelentette az Ur: «E jeltben győzni fogsz». Igen, győzni fogunk s meg fogunk menteni az emberek lelkét az örök üdvösségtől, édes, sokat szenvedett hazánkat a pusztulás végyeszélyétől. Így, de csakis így fog beteljesedni a nagy Széchenyi István jóvondólése: «Magyarország nem volt, hanem lesz». Ezután egyházkörei tanfelügyelő ur a kör nevében üdvözölte *Szabó Lajost*, a kör élökét, abból az alkalomból, hogy 50 éve szolgálja a nevelés-oktatásügy zászlóját. Ötven év a nevelés-oktatásügy szolgálatában s ez időt kitartó szorgalommal, lelkiismeretes pontossággal kitölteni, teljes lelki s testi erőt, valódi hivatásteret igényel, mint a minövel igen tisztelt élökünk birt s bir maig. Igen munkálkodott úgy, a hogyan minden tanítóknak munkálkodnia kellene úgy az iskola falam belül, mint küll az életben. Nem törté meg még maig sem az 50 évnek sok gondja, fáradsága s terhe; még most is ifjú lelek sugárzik élénk szeméből, most is ugyanazon hivatásteret sarkalja nehéz munkájában, mint ifjabb éveiben. Viruló egészséggel, teljes családi boldogsággal áldotta meg az Isten. A kör nevében szölo kívánja, hogy ezen viruló egészséget, boldog családi életet még számos éven át az emberiség legvögsőbb határáig élvezze, hogy még soká szödhesse fáradsáthatatlan munkájának érott gyümödesét. Élök meghatottan mond köszönetet a jó kívánatokért s azokat első sorban az egyházkörei tanfelügyelő urnak, valamint a kör minden egyes tagjának szövből viszonzozza. Ezt követte az élöknek egész évi működéséről szölo jelentése. *Pleheisz Sándor* zalamberei tanítós egy értekezést olvasott föl: «A szeretet a családi és iskolai nevelésben» czimvel. Ertekezésében, először a család és iskola együttműködéséről szölo, mert a kétféle egymást kiegészítve valósíthatja csak meg nem csak magát, valódi rendeltetését és pedig azon esetre, ha az igazi keresztény szellemben történik; mert — mint a fölölvásó mondja — egyedül ez képesíti az embert, föllé ezéja, isteni rendeltetését élérésében, egyedül ez semmísi meg a szeretetlenségéből származó osztálygyűlöletét, ez vet gátat a napról-napra nagyobb körben terjedő, jelenlegi társadalmi rendtel lerombolni ezéző törekvésnek továbbterjedésének. Isteni Megváltók példájára minden tanításunkat, nevelésünket a szeretet fensöges eszméjé hasza át; vagys mint szent Pál mondja: «Nélkül minden emberi tudomány semmí. Csakhogy a szeretet helyes irányú legyen, mint minden szenvedélytől, túlzástól és szélsőségtől s ne valjék az érzékiség alapuló magyolással, mert ennek nyomában keserü gyümölesök nőnek. A szeretet az értelem és érzelm okos együttműködésével tehet csak helyes. Szölo továbbá fölölvásó azokról is, a kik gyermekeiket ridég szeretetlenségben nevelik. Természetes, az ilyen nevelésnek következményei is borzasztók. A ki szeretetet nem vet, az szeretetet nem arathat. Igen taláiban idézi *Labrichnak* óme szavait: «Tűzet csak tűz éleszt, a jég dermeszt». Az ily gyermek szíve megfásul, kegyetlenné lesz, alkalmatlanulá válik a jó és nemes dolgok befogadására. Mindezekből a helyes nevelés zsinormértéke a szeretettel párosult komolyság lehet, a mely a szögort bölesen mérsékli s a gyermekét istenszerető, szölo- és emberbeesülvö teszi. Így kell ennek lennie a családban úgy, mint az iskolában. Szölo szeretet legyen a nevelésnek alapförrása, mert ezzel valósíthatja meg a nevelő nemes föladatát. A kör a fölölvásónak ezen tanulságos dolgozatáért köszönetet mondott. Megválasztott tisztviselők: *Wache Adolf*, kis-komáromi élök, *Draskovits Márton*, komáromi, jegyző, *Vág József*, karosi, pénztárnok, *Görkös Mihály*, garabonci, könyvtárnok. A tárgysorozat szerint még az indítványok

teljes következett. Ezután a kör évenként két, egy őszi és egy tavaszi gyűlésnek tartását határozta s az őszi gyűlés helyéül Nagy-Kanizsa városát jelölte. *Draskovits Halton* jegyző.

VEGYESEK.

Új kath. leánynevelő-intézet. Hódmező-Vásárhelyen, a nagy magyar Alföld szívében, a több mint 10000 tisztá magyar lakosú, egészséges, jó ivóvízű városban, s ezútra épült új házban a folyó évi szeptember hó 1-én internatussal nyilvános jellegű leánynevelő-intézet nyílt meg, hol egyelőre a IV-ik osztály s az I., II., III. és IV-ik polgári osztályokba lehet lépni. Az intézetben a Magyarországi boldog Margitról nevezett szent Domonkos-rendi nagyműveltségű szerzetesnők fognak tanítani. Tandj egy évre 20 korona, a bentlőkét havri 40 koronát fizetnek s ezért lakást, megfélélt jó élelmezést, mosást, ellátást nyerne. Az előírt egyetem-ruházat és ágyneműről a tanulók hozzátartozói gondoskodnak. Az intézet római katolikus, de más vallású is bevételek s a városban ismert jó családoktól mersékkelt díjért elhelyezhetők, de kívánságukra bent is lakhatnak. A nem kötelező tantárgyak tanításáért mérsékelt díjak lesznek megállapítva. Közéleti fölvilágosítást szivesen adunk. Hódmező-Vásárhely, a róm. kath. egyház nevében, 1903 június hó 25-én. *Draskovics Arpád* világi elnök. *Bernátsky Ferencz* apát-plébános, egyházi elnök. *Furajó Sándor* jegyző.

Fölhívás. Az Országos Kath. Tanítói Segélyalap mindazon t. tagjait, a kik alapszabályok 8. és 15. §§-ai értelmében jogosítva vannak osztódniuk, vagy segélyezésnek adományozása iránt folyamodni, van szeresem ezennel felkérni, hogy kellően fölszerelt folyamódványukat az alapszabályok 20. §-ának c) pontja szerint az ügyintéző-bizottság, vagy a kerületi tanfelügyelői hivatal útján szíveskedjenek f. évi július 15-ig az illető főtisztelendő egyházmegyei hatóságához beértesíteni. Szíves tájékoztatásul megjegyzem, hogy a központi bizottság határozata értelmében a folyamódványt, a benne foglalt adatok és indokok hitelesítése vegélt alá kell tenni az illetékes plébános által. Ezen hitelesítés sem közzégi, sem működési bizonyítvánnyal nem helyettesíthető. A mi a melléklendő iskolai bizonyítványokat illeti, tömegtétellel arra, hogy a központi bizottság ülése csak augusztus utolsó napjaiban tartható és így folyamódványok elfutése az iskolai beiratások idejéig alig eszközölhető. Legzélszerűbb hiteles másolatokban becsatolni. Túlanton továbbá, hogy segélyben csak azon t. tagok részesülhetnek, a kik legalább három év óta nem élveztek az alap ilyenmü jövedelményét. Végül a t. tagok érdekében kiemelendőnek tartom, hogy azok a folyamódványok, a melyekhez tagsági könyvecske nincs mellékelve: továbbá a melyek nem az egyházi hatóságok útján, vagy a határozott határidőn túl érkeznek be, nem fognak figyelembe vétetni. — Esztergom, 1903. évi május hó 10-én. *Dr. Walter Gyula*, az Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap központi bizottságának elnöke.

Szerkesztői üzenetek.

B. A. Levélben feleltünk igen. — K. K. Beérkezett, köszönetül. Alkalmi dolgok, örömmel fogadjuk. — H. A. Hasonló dolgokat kérünk. — Sz. R. Már későn kaptuk az értesítést és a mellékleteket; az intézkedésre nincs időnk több. — V. A. Jömi fog. — B. A. Beérkezett. Köszönetül. — T. F. Lapunk egyik utóbbi számának «Hatalmas» részében megtalálja a segélyalap elnökségének iratát. Abban minden kérdésére megtalálja a feleletet. — K. J. A Buntartó hitközségnek jogában áll a határozatokat megállapítani. Levélben többet. — Többeknek. Lapunk szerkesztője Tahi-Tótfaluban (Pest-megye) tartózkodik, a lap szerkesztését ő teljesíti. — B. V. Üdvözölködünk.

Felölös szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

A kolosnéma-i (Komárommegye) esiesői-plébánia róm. kath. kántortanítói állomásra f. hó 15. tizenötödikére pályázat hirdették. Jövedelme: tizenegy 1200 [50] hold és 245 [0] szántóföld (jelenleg nagyrészt ugari) egy darabban, saját költségén művelendő, utána mindennemű adó — a vizszabályozási is — a javadalmas által fizetendő: 123 négyszögöles konyhakert; párpénz, parbérbuza, rózsa-, nád- és szénaváltás összesen 700 (hét száz) kor., 6 alapítványi szentmise után 21 kor., tandj 180 kor., stóla 50 kor., mindössze a díjlel szerint egyezerötvenegy kor. 44 fill. Számíthat ahhoz értő a községi hitelesítővezetnél könyvelés-vezetésre 200 kor. díjjal lakás: 2 szoba, 1 zárt konyha, kamara és istálló. Kötelessége a mindennapi és gazdasági ismétlő iskolásokat oktatni, mindennemű harangozásról gondoskodni, a szokott adventi és nagyböjti ajátosságokat megtartani. Csak okleveles, kántori teendőiben jártas róm. kath. tanítók pályázhatnak. Kivartatik utóbbi működési bizonyítvány is. Személyes megjelenés szükséges. A kolosnémai róm. kath. iskolaszékre ezimzett, kellesen fölszerelt folyamódványok alulírottához küldendők. Komárom-Csieső, 1903. évi július 1-én. *Gaudi István*, alesperes-plébános, kerületi tanfelügyelő. 196. 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Znióvárálja (Turóczm.) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat július 25-ig. Összes jövedelme: 1126 korona. Tanítói jövedelme 655 korona 28 fillér. Kántori jövedelme 470 korona 72 fillér. Ugyinté középszűben stólaival: 788 korona 96 fillér, 32 méro rozs és árpa — 172 korona 80 fillér, 32 m² búkkfa — 144 korona. Földök kataszteri jövedelme — 20 korona 24 fillér. Tisztességes lakás. Tannyelv magyar-tót. Kérvények *Bemcsék Imre* esperes, iskolaszéki elnökhöz benyújtandók. 187. 1—1

Bisztricsényi (Barsm.) róm. kath. tót-magyar kántortanítói állásra július 22-ig pályázat hirdették. Jövedelme 10 kat. hold föld hasznélvezeté, késpénz, gabona és tizifában, díjlel szerint 103968 kor. Tényleg több. Lakása két tágas szoba, konyha, kamra. Okleveles kántortanítók fölszerelt kérvényeket július 20-ig a bisztricsényi plébániahivatalra ezimézzék. *Iskolaszéki.* 193. 1—1

Erdélyi egyházmegye.

Gyergyó-Alfa u. községben tanítói állásra f. év július 25-ikére pályázat tüzetik ki. Csak okleveles tanító pályázhat. Jövedelme: Az iskola pénztárából 400 korona, államssegélyből 400 korona. Lakber és kertiletek: 100 korona. Az állomás szeptember 15-iken foglalandó el. Fölszerelt kérvények gróf *Mikes János* iskolaszéki elnökhöz Gyergyó-Alfaluba intézendők. 182. 1—1

Gyergyó-Alfalu községben tanítóni állásra pályázat tüzetik ki f. év július 25-ikére. Csak okleveles tanító pályázhat. Jövedelme: Az iskola pénztárából 400 korona, államssegélyből 400 korona. Lakber és kertiletmény 100 korona. Az állomás szeptember 15-iken foglalandó el. Fölszerelt kérvények gróf *Mikes János* iskolaszéki elnökhöz Gyergyó-Alfaluba intézendők. 183. 1—1

Győri püspöki megye.

Gesztes (Komárommegye) róm. kath. népiskolájához kántortanítói pályázatot hirdettünk. Az állás javadalmazása: teljes lakáson kívül 14¹/₂ magyar hold szántóföld saját munkájára, hat köböl és hat köbméter hasábbá lakáshoz szállítva, három tehén tartására szabad erdei legeltetés megfelelő kaszálóval; késpénzben, uradalomtól évi 300 kor., 11 méro gabona fizetve és a megfelelő korpólek; iskolai adóból 700 kor.; alapítványok után 20 kor.; stólaris illetmény legalább 30 kor. A fölszerelt kérvények iskolaszékünkhez intézve július végéig alulírottához kéretnek. Előzetes megjelenés ajánlatos. Az iskolai tanítás szept. 1-én megkezdődik; addig az állás elfoglalandó. *Tóth János* helyettes plébános. 189. 1—1

A soproni róm. kath. elemi iskolájának elhalálozás. Utólag nyugdíjazás folytat megüresedett két rendes tanítói állomásra ezennel pályázat hirdették. A rendes tanítói állomások egyenként 1200 korona évi fizetés, 150 korona lakás-pénz, 120 korona drágasági pótlék és 100 korona evődös pótlék fizetésével, valamint a magasabb fizetési osztályokba való előlépésre és rendes nyugdíjra való jogosultsággal vannak egybevetve. Az ezen állomásokra pályázókba benyújtandó felmondványok a tankepesítést s az eddigi tanítói munkáját, a magyar és német nyelven való teljes jártasságot, a zenei képzettséget, valamint a családi állapot igazoló oktatással, hatósági érvényes bizonyítványival és keresetlelvel szabályszerűen fölszerezve 1903 június 15-ig a soproni kath. konvent elnökéhez, nagyszűcs (Magyars) Schwart Miklós dr. arhoz (Sopron, I. j-utca 5.) köldendők be. A megválasztott tanítók kötelesek állomáscsúját 1. év augusztus má 31-én elfoglalni. Megjegyzendő, hogy rendes tanítói állomások választás után három évi próbaidő tartatásával, mely idő azonban sikeres szolgálattal esetleg egy év elődös pótlék, mánt a jogosult nyugdíj tekintetében beszámíttatik fogának betöltetni. A soproni kath. iskolaszékek 1903. évi június hó 26-án tartott üléséről. *Uj. Zehetbauer Ottó*, elnök. 188 1-1

Sanod róm. kath. iskolájához osztálytanító kerestetik. Fizetése szeg. egyszobás lakás, fűtés, takarítás és 680 korona. Tevéken. az első osztályok és az ismétlős lányok tanítása, a kántorságban segédkezés. Ajánlatok július hó 15-ig nyújtandók be. Augusztus végén az állomás elfoglalandó (Soproni megye, ú. p. Eszterházi, Ar iskolaszék). 181 1-1

A eszászari (Komáromi) róm. kath. kántortanító állásra július 31-éig pályázat hirdetés. Ezen magyar tanítványi állomás javadalmazása a következő: 1. Lakás, a melyhez 2 szoba, 1 konyha, 1 pincze és 1 megtárnak szolgáló, padlás tartozik. Van azonkívül egy nagy istálló, 1 szén- és 2 sertésold. 14 hold házikert, 2 1/2 hold kertvárosi szántóföld, 3. 27 hold urbéri tagostott szántó és réttelek, melyet a kath. hitközség művel. 4. Minden házaspáról 14, összesen körülbelül 35 pesti mérték megfélelő rors. 6. Minden pártól 42 fillér, 60 pártól ennek fele, összesen 40 korona. 6. Stállalettékül körülbelül 12 korona. 7. Alapítványi és egyéb szentmisék után körülbelül 40 korona. 8. Ötvasútszert 10 korona. 9. Minden iskolásgyermektől 2 korona 8 fillér, összesen 100 korona. 10. A helyuraság érdekében 4 ó. haszn. és 4 ó. rőzséfal, melyet a hitközség megvívja és haza hoztam köteles. 11. 4 db. marhanak ingyenes legeltetése az uradalmi erdőben. 12. A gazdasági ismétlős iskolások oktatására a község a róm. kath. tanítónak a kath. gyermekek oktatására márt évi 60 koronát utalványozott ki. 13. A korpótleket a eszászari uradalom fizeti. A felszerelt kérvények a kitűzött napja a eszászari róm. kath. iskolaszékhez ezimeve föl. *Vermeyer Ernő* esperes és ó-szónyi püchános úrhoz intézendők. 186 1-1

Az alsó-gallai róm. kath. iskolaszék osztálytanítói állásra pályázati hirdet. Fizetése 800 korona, egyszobás lakás, fűtés. Kötelessége az I. és II. osztály vezetése. Ismétlősiskolában is tanítani s a kántoriakban segédkezni. Tanítvány német-magyar. Kérvények július hó 29-ig az iskolaszékhez köldendők Alsó-Gallára (Komárom megye). Az állás szeptember 1-én foglalandó el, a mikortól a fizetés is folyósítatik. 194 1-1

Nyitrai püspöki megye.

A trencseni megyei Zákopcsé községhez tartozó rül-ozói és küköi völgyek iskoláihoz két tanítói állomásra pályázat hirdettek. Egy-egy tanítónak évi javadalmazása 800 koronát tesz ki: még pedig úgy, hogy 320 koronányi fizetéssel a község pénztára fedezi, 480 koronában pedig a tanítvány ezimén részesül. A tanítvány két-magyar. A felmondványok — melyek legkésőbbi határideje július havának 26. napja — a zákopcséi iskolaszékhez intézendők. 184 1-2

Pécsi egyházmegye.

Dombovári róm. kath. osztálytanítói állásra, ki segéd-kántor is, folyó évi július 19-ig pályázat nyittatuk. Fize-

tése polgári évre 400 korona, kántortanítónál élelmezés, egy butorozott szoba fűtéssel, a második szoba pótlására 100 korona és 10 korona kertilletmény, kötelessége a ruházott osztályokat kezelni, az ismétlőben oktálni és a kántorság minden ágában önállóan, díjtalanul segédkezni, személyesen megjelenők előnybe részesülnek, mellettköveletlen szokott lenni. Kérvények a püchános-hivatalhoz köldendők, az állás evközben hasznosságú állással föl nem cserélhető. 185 1-1

Székesfehérvári egyházmegye.

Herczegfalva (Fejérm) 5 osztályú róm. kath. iskolához a jövő tanévre 2 osztálytanító kerestetik. Fizetés: Egy-egynek 680 korona, butorozott szoba fűtéssel. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Kántoriakban segédkezni kötelesség. A szorgalmidő 8 hónap. Kérvények július 30-ig, *Göbaur Izor* püchánoshoz ezimevendők. Posta s vasút helyben. 191 1-1

Orgonista, ki jártas minden hangszerben s képes zenekarvezetésre, kitérő hangfal bar, keres önálló kántori állást, *Peitások József*, róm. kath. kántortanító, *Mor-Lieszko* (Vágújhely mellett). 195 1-1

Ajánlkozás. Róm. kath. oklevéles kántortanító, keres kemény kántorsegéd, állását változtatni óhajta: *augusztus 1-éig* állást keres. Czim: róm. kath. kántorsegéd *Keeskermet*. 192 1-1

Kinalat. Pedagógium jegyzetek — első és második évfolyamra — július 10-ig eladók. *J. P. Sós* kúton (Fehérmegye). 180 1-1

Hegyi boreladás. Saját termésű gyöngyös-vízonta föltétlenül tiszta hegyi boraimból 50 literen felül következő áron köldök: siller 30 fillér, asztali fehér 34 fillér, pechenye fehér 40 fillér. *Székely Mihály* postabizst. Gyöngyös. 190 1-3

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a *Szentsir* jóvágja, a *Ferenz József-rend* jóvágja.

A párisi és becsi világkiallításos stb. helyről kintüntetve.

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési föltételek mellett kiváló tiszta legayomasú csőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemes hangu orgonákat szállít. 30 év óta 180 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokokat a legmérsékeltébb árban és telkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jókarban tartása mérsékelt árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.